

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET)

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

Educational Administration Strategies for Enhancing Learning Achievement (O-NET)

Schools under The Secondary Educational Service Area Office 20

ดร.ทรงเดช สอนใจ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้หลักการวิจัยและพัฒนา แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษา และขั้นตอนที่ 3 การประเมินยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการบริหารจัดการศึกษา พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการศึกษาสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 แต่การดำเนินการนำนโยบายสู่การปฏิบัติมีปัญหาในเรื่อง งบประมาณไม่เพียงพอ ครูจำนวนมากเป็นครูที่มีอายุมาก ในขณะที่ผู้เรียนเป็นคนรุ่นใหม่ ครูมีภาระงานมาก มีการอบรมบ่อยครั้ง ระบบการวัดผลและประเมินผลขาดประสิทธิภาพ มีการประเมินการศึกษาที่ซ้ำซ้อน การเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ไม่ใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ ไม่เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนขาดความฉลาดในการเลือกใช้เทคโนโลยี โรงเรียนยอดนิยมนักเรียนเพิ่มมากขึ้นเกินกำหนด ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง การใช้งบประมาณที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน

2. ผลการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษา ประกอบด้วย 8 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 2.1 การสร้างศักยภาพการอ่าน คิด เขียน สื่อสาร 2.2 การจัดการเรียนรู้ตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2.3 การพัฒนาครู และผู้บริหารสู่มืออาชีพ 2.4 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2.5 การประสานความร่วมมือภาคีเครือข่าย 2.6 การประยุกต์ใช้ ICT เพื่อการจัดการเรียนรู้ 2.7 การมุ่งสู่วิถีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ และ 2.8 การนิเทศ กำกับ ติดตามให้เกิดความยั่งยืน

3. ผลการประเมินยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาเพื่อตรวจสอบยืนยันในสถานการณ์จริง โดยผู้ปฏิบัติ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 3 ด้าน พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ABSTRACT

objective of this research is to figure out educational administration strategies to enhance learning achievements (O-NET) in school attached to the Secondary Educational Service Area Office 20. Research is based on research and development. There are 3 steps as follows: Step 1: Current situation and problems research. Step 2: Strategic educational administration formulation. And the third step is to Evaluate the educational administration formulation

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์, การบริหารจัดการศึกษา

*อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Findings from the study were as follows:

1. The current situations and problems concerning educational administration in terms of policy, the school has a policy to manage education in accordance with the Ministry of Education, Office of the Basic Education Commission and Secondary Educational Service Area Office 20. But to implement the policy faces such problems as insufficient budget, many teachers are old while students are in the “new generation.” Teacher has a lot of workload, Have frequent training An inefficient measurement and evaluation system, have redundant educational evaluation, teaching methods not correspondent with learning standards and key indicators, fail to use teaching medias, and Do not write a lesson plans, Students lack the intelligence to opt for technology, schools are well prepared and the number of students keeps rising more than the number required, thus affecting lowering learning achievement, the budget has been spent not beneficial to students development.

2. Educational administration strategies feature 8 strategies, namely, 2.1 promote reading, thinking, writing and communicating capabilities, 2.2 provide education in line with the sufficiency philosophy, 2.3 develop teachers and educational administrators to a professional level, 2.4 develop educational institutions according to the quality assurance system, 2.5 promote collaboration with networking alliances, 2.6 apply ICT in teaching, 2.7 commit to operational excellence, and 2.8 Supervise, direct and follow up to ensure sustainability.

3. Results of the evaluation of the educational administration strategies on three evaluation standards. The evaluation shows that appropriate and feasibility are at a high level and highest benefits.

Keywords: Strategic, Educational Administration

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาในปัจจุบันต้องเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน โดยเน้นการยกระดับคุณภาพ การศึกษาของผู้เรียนให้ได้มาตรฐานสากล ปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาทุกระดับให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและมีความเป็นสากล เพิ่มผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาทุกระดับชั้นโดยวัดผลจากการผ่านการทดสอบมาตรฐานในระดับชาติ และนานาชาติ ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมทั้งในเมืองและชนบท พร้อมจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับทุกคน การบริหารจัดการศึกษาจึงมุ่งให้ความสำคัญที่การพัฒนาผู้เรียนให้สามารถคิด วิเคราะห์ เรียนรู้ได้ด้วยตนเองมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศ เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ณ วันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2553 กำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวนทั้งหมด 42 เขต รับผิดชอบในการบริหารและจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวนทั้งหมด 2,372 โรงเรียน (สำนักบริหารงานมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2557, ออนไลน์) และมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 37 และมาตรา 38 ซึ่งบัญญัติให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำกับดูแล อีกทั้งยุบรวม หรือยกเลิก สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สามารถจัดส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาให้โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด ได้บริหารจัดการ การศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษามัธยมศึกษาใหม่ (พ.ศ. 2553 – 2561) จากผลการประเมินทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ในภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในปี การศึกษา 2557 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่า ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 42.03 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 36.14 ซึ่งต่ำกว่าร้อยละ 50

ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับสังกัดและต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20, 2558 หน้า 4) ทั้งนี้ภายในปี พ.ศ. 2559 ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถและมีคุณภาพ ได้มาตรฐานระดับสากลโดยผู้เรียนจะต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักจากการทดสอบระดับชาติมีคะแนน เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ผลการทดสอบ PISA ของไทยจะต้องไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (ผลการทดสอบPISA) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, ออนไลน์)

สภาพปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นจำเป็นต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์การจัดการ การศึกษาขององค์การทางการศึกษาต่างๆ ที่มีหน้าที่ด้านการจัดศึกษาจะต้องกำหนดให้มีการพัฒนาใน 4 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ 2) การพัฒนาครูยุคใหม่ 3) การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่ง เรียนรู้ยุคใหม่ และ 4) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 7-8) กระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ (strategic management process) เป็นกระบวนการบริหารที่มีการ ดำเนินงานที่ชัดเจนมุ่งเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย ประกอบด้วย ขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ (strategic analysis) ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดทางเลือกเชิงกลยุทธ์ (strategic choice) และขั้นตอนที่ 3 การนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (strategic implementation) (สมชาย ภาคภาสน์วิวัฒน์, 2546, หน้า 42-45) ในการใช้กระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์มาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการศึกษานั้น ธีระพงษ์ สมหาใหญ่ (2555, หน้า 72-77) ได้ทำการวิจัยเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาที่มี คุณภาพขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารจัดการ การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษา จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันเทคนิคการวางแผน เชิงยุทธศาสตร์หรือการวางแผนกลยุทธ์ไม่เพียงแต่จะถูกนำมาใช้ในวงกรธุรกิจเท่านั้น ในองค์การภาครัฐ และหน่วยงานทางการศึกษายังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่มีโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดจำนวนทั้งสิ้น 63 แห่ง ครอบคลุม ทั้ง 20 อำเภอในจังหวัดอุดรธานี มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 56,108 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวนทั้งหมด 3,244 ได้ตระหนักในปัญหาและความสำคัญในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้วิจัย ให้ความสำคัญสูงสุดจึงได้นำเสนอเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อกำหนดเป็นนโยบายสำคัญอันดับแรกที่จะต้องแก้ไข อย่างเร่งด่วน โดยจะต้องดำเนินการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์เฉพาะกิจ จึงมีแนวความคิดที่จะใช้วิธีการกำหนด ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยมีเป้าหมายหลักในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ของนักเรียนให้สูงขึ้น เพื่อที่จะให้บรรลุผลตามเป้าหมายของทิศทางการพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษายุคใหม่ (พ.ศ. 2553 - 2561) ที่กำหนดเป็นนโยบายไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นอย่างไร
2. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นอย่างไร

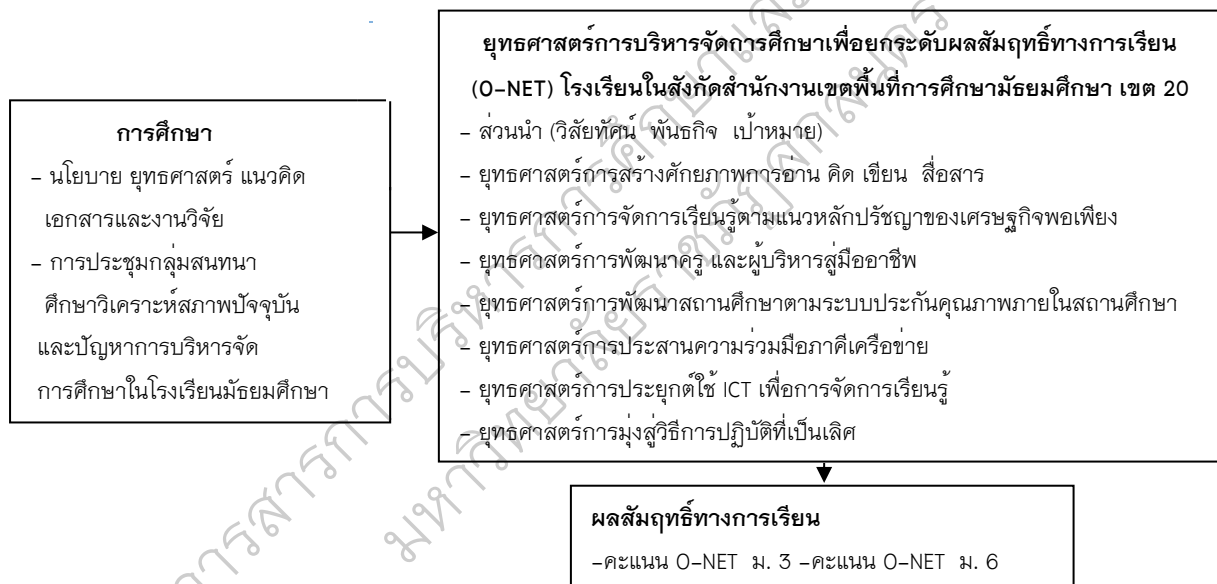
3. ผลการประเมินยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
2. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
3. เพื่อประเมินยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ในสถานการณ์จริง

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบความคิด ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้หลักการวิจัยและพัฒนา ใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ วิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากบุคลากรทางการศึกษาที่หลากหลาย

2. ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำหน้าที่ประเมินความสอดคล้อง 5 คน ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ของยุทธศาสตร์ จำนวน 9 คน

3. ขั้นตอนที่ 3 การประเมินยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ในสถานการณ์จริง มุ่งประเมินโดยยึดเกณฑ์ 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านความเหมาะสม มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ และมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประกอบด้วยประกอบ ด้วยผู้อำนวยการ โรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 123 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่ม ตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบบันทึกผลการประชุมกลุ่มสนทนา
2. แบบวิเคราะห์ SWOT
3. แบบประเมินความสอดคล้อง
4. แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และประโยชน์ของยุทธศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยในดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ระหว่างเดือน มิถุนายน 2558 ถึงเดือน ตุลาคม 2558 ตามวิธีการวิจัยในแต่ละขั้นตอน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีนโยบายที่สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการและ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ และมีกลยุทธ์ ทั้งหมด 6 กลยุทธ์ และในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนปรากฏในกลยุทธ์ที่ 1 “พัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การจัดการศึกษามัธยมศึกษาตามหลักสูตร และส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ สู่มาตรฐานสากล” และโรงเรียนได้นำมากำหนดเป็นกลยุทธ์สำคัญระดับโรงเรียน การยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนยังคงเป็นจุดเน้นสำคัญที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา

สภาพการดำเนินงานด้านบุคลากร พบว่า ครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับระดับ มัธยมศึกษามากขึ้น ผู้ให้การนิเทศ อบรม มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับระดับพื้นฐานความรู้ความสามารถของ ครู นอกจากนี้ครูจำนวนมากเป็นครู “รุ่นเก่า” เป็นครู “อนาล็อก” ในขณะที่ผู้เรียนเป็น “นักเรียนดิจิทัล” ปัญหาที่พบ คือ ครูมีภาระงานนอกเหนือจากการสอนมากขึ้น มีการอบรมบ่อยครั้งมากเกินความจำเป็น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มี

การวางแผนร่วมกันในการพัฒนาครู ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้การสอนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ขณะเดียวกันครูจำนวนมาก ขาดจิตวิญญาณของความเป็นครู ไม่เสียสละ ทุ่มเท ในการอบรมสั่งสอนศิษย์

สภาพด้านระบบการจัดการศึกษา พบว่า ระบบการศึกษาในโรงเรียนขาดความยืดหยุ่น มีการกำหนดนโยบายที่สวาทและกำหนดมาตรการให้โรงเรียนดำเนินการแบบ “เหมาโหล” ขาดการวิเคราะห์หิววิจัยและติดตามผลการดำเนินการและการปรับปรุงแก้ไขที่เหมาะสม ดำเนินการเหมือน “ไฟไหม้ฟาง” หลักสูตรมีกฎเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่ยุ่งยากซับซ้อน

ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ครูจำนวนมากสอนโดยยึดตำราเพียงเล่มเดียว ขาดการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด ไม่พัฒนาและจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ขาดการบูรณาการ ICT เพื่อการจัดการเรียนรู้ ขาดการวิเคราะห์ผู้เรียน ไม่ใช้วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย การจัดการเรียนรู้ขาดการบูรณาการ ไม่เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัด และไม่ใช้วิธีการที่หลากหลาย

ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนในยุคโลกาภิวัตน์ สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้อย่างไร้ขีดจำกัด แต่ขาดความเฉลียวฉลาดในการใช้เทคโนโลยี ไม่มีความสนใจในการเรียน คุณธรรม จริยธรรมถดถอย เหนือเหิมตามกระแสแฟชั่น ในขณะที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำอย่างน่าใจหาย

ด้านบริบทและอาคารสถานที่ พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความพร้อมด้านบริบทและอาคารสถานที่ที่มีความพร้อมในระดับมาก การขาดแคลนอยู่ในระดับน้อย สอดรับกับจำนวนผู้เรียนที่ลดลงทุกระดับอันเนื่องมาจากอัตราการเกิดลดลง แต่ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งคือ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขยายนิยม มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นจนล้น มาตรการที่กำหนดขึ้นไม่มีผลในทางปฏิบัติ ผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้คือคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนที่ต่ำลง

ด้านงบประมาณ พบว่า รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนแต่ถูกนำไปใช้ในกิจกรรมหรือโครงการที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน

2. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีองค์ประกอบดังนี้

วิสัยทัศน์ พัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ของผู้เรียนให้สูงขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 และอยู่ในลิบอันดับแรกของเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

พันธกิจ

1. จัดและส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษามัธยมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

2. พัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาชาติ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 เพิ่มขึ้น

3. พัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องกับมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ

4. จัดระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ

เป้าหมาย

1. โรงเรียนมีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการศึกษา

2. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 เพิ่มขึ้นร้อยละ 5
3. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. มีความเข้มแข็งเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสู่ประชาคมอาเซียน ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ประเด็นยุทธศาสตร์ มาตรการ และตัวชี้วัด ในที่นี้จะขอเสนอเฉพาะประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้
 1. ยุทธศาสตร์การสร้างศักยภาพการอ่าน คิด เขียน สื่อสาร
 2. ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาครูและผู้บริหารสู่มืออาชีพ
 4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 5. ยุทธศาสตร์การประสานความร่วมมือภาคีเครือข่าย
 6. ยุทธศาสตร์การประยุกต์ใช้ ICT เพื่อการจัดการเรียนรู้
 7. ยุทธศาสตร์การมุ่งสู่วิถีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ
 8. ยุทธศาสตร์การนิเทศ กำกับ ติดตามให้เกิดความยั่งยืน

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) มีค่าดัชนีความสอดคล้องจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ในภาพรวมเท่ากับ .60 และมีค่าเฉลี่ยเกินกว่า .50 ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ และมีค่าเฉลี่ยจากการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ของยุทธศาสตร์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน เท่ากับ 4.42, 4.24 และ 4.58 ตามลำดับ

3. การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ในสถานการณ์จริง เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบยืนยันยุทธศาสตร์ตาม ซึ่งใช้เกณฑ์การประเมินใน 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านความเหมาะสม มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ และมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ ผลการประเมินพบว่า พบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ที่สร้างขึ้น มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากวิจัยมีข้อค้นพบที่น่าสนใจสมควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จากการศึกษาเอกสาร นโยบายและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการศึกษามีทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านบุคลากร ด้านระบบการจัดการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน ด้านบริบทและอาคารสถานที่ และด้านงบประมาณ แต่ละด้านมีสภาพปัจจุบันและปัญหาที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นางลักษณ เรือนทอง (2550, หน้า 77-80) ที่พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลจะต้องประกอบด้วย การเน้นการเรียนการสอนของครู ครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีความคาดหวังสูงต่อนักเรียน การมีนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ที่ชัดเจน มีผู้เรียนที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ และมีบริบทอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2. ผลการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนนำ (วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย) และส่วนที่เป็นยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ประกอบด้วย 8 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การสร้างศักยภาพการอ่าน คิด เขียน สื่อสาร 2) การจัดการเรียนรู้ตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) การพัฒนาครู และผู้บริหารผู้มีอาชีพ 4) การพัฒนาสถานศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 5) การประสานความร่วมมือภาคีเครือข่าย 6) การประยุกต์ใช้ ICT เพื่อการจัดการเรียนรู้ 7) การมุ่งสู่วิถีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ และ 8) การนิเทศ กำกับ ติดตามให้เกิดความยั่งยืน ทั้งนี้ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์จะประกอบไปด้วย มาตรการ ตัวชี้วัดความสำเร็จ ที่จะทำให้เกิดความชัดเจนในการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติและสามารถประเมินผลยุทธศาสตร์ได้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยมีความเห็นว่ายุทธศาสตร์ที่มีความเหมาะสม ชัดเจน ครอบคลุมการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยเฉพาะด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ที่ต้องเร่งรัดพัฒนาอย่างเร่งด่วน สอดคล้องกับ อูทิต ชาวเชียร (2549, หน้า 21-25) กล่าวถึงการวางแผนยุทธศาสตร์มีองค์ประกอบหลัก 3 ส่วนใหญ่ๆ ได้แก่ ส่วนเป้าประสงค์ร่วม ซึ่งประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์หลัก จะทำหน้าที่เสริมการประสานงานแก่องค์การ และ/หรือเป็นส่วนชี้้นำให้เห็นทิศทางการพัฒนา ส่วนทางเลือกการดำเนินการ ซึ่งได้แก่ ยุทธศาสตร์/ยุทธวิธี กำหนดอย่างชัดเจนขึ้นเป็นกรอบความคิดที่ชี้แนะทางแก่การ เพื่อสามารถชี้แนะแนวทางการเร่งรัดกระบวนการดำเนินงานขององค์การ นอกจากนี้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับกลยุทธ์และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยกลยุทธ์ด้าน พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ด้านการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงครอบคลุมผู้เรียนให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

3. ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบยืนยันการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ตามสถานการณ์จริงในโรงเรียน ยึดรูปแบบการประเมินของ The Joint Committee on Standards of Education (Maduas, Scriven, & Stufflebeam, 1993) แบ่งเกณฑ์การประเมินออกเป็น 3 มาตรฐานดังนี้ มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) และมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) ผลการประเมินพบว่า พบว่ายุทธศาสตร์ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ Price (2001, pp. 124-127) พบว่า การนำแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารโรงเรียนมีความตระหนักและมีความเห็นสอดคล้องกันในการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ และโรงเรียนส่วนใหญ่มีการนำแผนยุทธศาสตร์นำไปใช้ในการปฏิบัติจริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรทบทวนนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการกำหนดเป้าหมายให้ครอบคลุมคุณภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนในองค์รวม (Holistic) และกำหนดองค์ประกอบ ตัวชี้วัดความสำเร็จ และวิธีการในการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศที่สะท้อนคุณภาพที่แท้จริง คงไม่ใช่เพียงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพียงด้านเดียว

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 สำนักเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาควรทำการวิจัยเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนด้านอื่นๆ เช่น ด้านการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ด้านการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และด้านการพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่. (2555). *ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาที่มีคุณภาพขององค์การบริหารส่วนจังหวัด*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- นงลักษณ์ เรือนทอง. (2550). *รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล*. ดุษฎีนิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก จำกัด.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. (2557). *สรุปรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2558*. (เอกสารอัดสำเนา).
- สำนักบริหารงานมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2557). *ข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร*. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม 2558, จาก <http://210.246.188.154/obecscd/>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สมชาย ทัศนวิวัฒน์. (2546). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์ดี แอนด์พับลิชชิงมหาชน.
- อุทิศ ชาวเขียว. (2549). *การวางแผนกลยุทธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Certo, Samuel C. and Peter, J Paul. (1991). *Strategic Management: Concept and Applications*. New York: McGraw-Hill.
- Maduas, Scriven, & Stufflebeam. (1983). *Evaluation Models. Viewpoints on Educational and Human Services Evaluation*. INBUNDEN, Engelska, 1983-07-01.
- Price, M. (2001). *Strategic Planning and the Link to Implementation in Selected Illinois School Districts*. Dissertation Abstracts International. 62, 07 A.